

IN MEMORIAM

BRONISLAVA ORLINGYTĖ LAPINSKIENĖ

1941 08 18 – 2020 12 05

*Su liūdesiu pranešame, kad 2020 metų gruodžio 5-ią dieną anapilin iškelia-
vo Lietuvos dailininkų sąjungos narė, menininkė
Bronislava Orlingytė Lapinskienė*

2020 m. gruodžio 5 d. mirė (Covid 19) dailininkė Bronislava Orlingytė Lapinskienė. Jau sirgdama nepagydoma Alzheimerio liga, ji surengė savo 75 – mečiui skirtą parodą gimtosiose vietose – Tauragėje, po to dar arčiau gimtinės – Pagramantyje. Prieš tai ne viena paroda vyko Vilniuje, Palangoje, Šilalėj, jos kilimus ir paveikslus matė ir platusis pasaulis Europoje ir Amerikoje. Deja, lemiamą jos gyvenimui likimo smūgį per kelias savaites sudavė kitas žmonijos priešas - koronavirusas.

Apie savo gyvenimą ir kūrybą ji kalbėjo savo interviu Tauragės laikraščiui 2016 metais.

„Iš kaimo glūdumos į aukštąjį meną

Toji kaimo glūduma - tai Tauragės rajono Mažonų seniūnijoje esantis Matiškių kaimas, Pagramančio regioninio parko teritorijoje, kur tolimais karo metais gimė dailininkė Bronislava Orlingytė, dabar dar ir Lapinskienė, daugiavaikė (8 vaikai) šeimoje.

Tas aukštasis menas – tai B.Orlingytės-Lapinskienės narystė Lietuvos dailininkų sąjungoje, parodos Lietuvoje, Europoje (Prancūzijoje), Azijoje (Jungtiniuose Arabų Emyratuose), Amerikoje (Čikagoje). Tai keliolika gobelenų, keliasdešimt tapybos darbų, tautinių rūbų projektai.

Gražios sukakties proga dailininkė savo darbais sugrįžo į gimtinę ir Tauragės viešojoje bibliotekoje rugpjūčio 26 dieną rengia gobelenų, tapybos, akvarelių, tautinių rūbų projektų parodą. Mūsų korespondentė parodos išvakarėse kalbėjosi su B.Orlingyte-Lapinskiene apie gyvenimo kelią, meną, šeimą, keliones.

Gerbiama dailininke, į Matiškių kaimą, kaip pasakojote, gerokai pasistengus, įmanoma iš Tauragės nueiti ir pėsčiom, tiesa, nebijant sušlapti kojų – peršokant Šuniją ir perbrendant Jūrą. Kaip atrodė ta pokario laikų Jūsų vaikystė, ar dažnai pasiekdavote Tauragę?

Pripažinsiu, kad tikrai nedažnai, vis dėlto keliolika kilometrų. Mano, kaip ir kitų kaimo vaikų gyvenimas sukosi šalia namų. Tolimesni žygiai, aišku, susiję su mokykla. Jocių pradinė buvo už trijų kilometrų, mažam vaikui tai tikrai nearti. Jau tuomet

pajutau meno poreikį, piešdavau ant laisvo laikraščio ploto, o spalvas pasidarydavau iš nuskintų gėlių žiedų.

Į septynmetę tekdavo keliauti dar toliau į Mažonus, už 4-5 kilometrų, išeidavau brėkštant, pareidavau temstant. Buvo toks „beždžionių tiltas“ per Jūrą, ačiū Dievui, niekas nenuardėjo juo eidamas. Mažonuose jau pasireiškiau kaip dailininkė, ką nors mokyklai nupaišyti visi jau kreipdavosi į mane, mokinukę.

Į dailę mano gyvenimo kelias pakrypo beveik atsitiktinai. Tiesiant elektrą į mūsų namus užėjo elektrikas iš Kauno. Pamatęs mano piešinius jis ryžtingai pasiūlė man mokytis dailės. Kartu su mamute nuvažiavome į Kauną, tasai elektrikas apnakvindino, parodė kur nueiti. Kauno dailės mokykloje labiausiai bijojau stojamojo piešimo egzamino, nes buvo parašyta: Piešimas. Lukštas. Neturėjau supratimo, kaip tą lukštą reikės paišyti. Pasirodo, kad Lukštas tai mokytojo pavardė...

Netrukus paaiškėjo, kad man nebus skirtas bendrabutis. Ką daryti? Vėl padėjo geri žmonės. Pagramančio dantų gydytoja, kuriai mamutė dėl to pasiguodė, pasiūlė drąsų planą: nueiti į bendrabutį ir pasakyti, kad niekur aš iš čia neisiu, kol jo negausiu. Ir padėjo, tai bent drąsi žemaitukė! Apsigyvenau aš tame bendrabutyje, dabar čia Kauno arkivyskupijos muziejus.

Į tuometinį dailės institutą įstojau irgi su nuotykiiais. Specialybę išlaikiau aukščiausiais pažymiais, bet iš istorijos gavau ne kokį. Ruošiausi jau grįžti namo, bet čia vėl padėjo tie patys geri žmonės, užmiršau tik to dailininko pavardę. Žinodamas mano dailės gebėjimus, jis pasikalbėjo su kuo reikia dėl to istorijos pažymio, nusižengdami visoms taisyklėms jį kilstelėjo ir taip tapau studente.

Kaip klostėsi gyvenimas po instituto?

Pirmieji dveji metai ne kažin kaip. Dirbau Telšių taikomosios dailės technikumė. Pats darbas tikrai teikė malonumą, tačiau gyvenimo sąlygos buvo baisios, gyvenau praktiškai nešildomoje patalpoje - mokyklos klasėje. Bet buvo ir linksmesnių valandėlių. Atvažiavo inspektorius iš ministerijos. Visus kritikavo, kad nepildomi žurnalai. Aš irgi užmiršdavau užpildyti. Bet mane dar nusivedė vakare į restoraną ir visiems pagyrė, kad gerai dirbu. Gal kritau jam į akį...

Po dvejų metų žadėjo lyg ir normalesnį būstą, bet aš jau niekuo netikėjau ir bėgte pabėgau į Vilnių, kurgi daugiau. Čia jau ir „užsikabinau“. Po pusantrų metų ištekėjau už kompozitoriaus Anatolijaus Lapinsko, po metų gimė pirmas sūnus, dar po metų – kitas. Kaip tais laikais sakydavo, „gavom“ butą. Kol vaikai buvo maži – auginome juos namie, į darželius patekti ir tais laikais buvo nelengva, tol su kūryba teko palūkėti.

Tik po gero dešimtmečio intensyviau įsijungiau į kūrybą. Palaipsniui pradėjo formotis mano stilius, tai vienas svarbiausių kiekvieno menininko siektinų tikslų. Kolega nacionalinės premijos laureatas Feliksas Jakubauskas apie mano kūrybą sakė: „jos kūriniai pasižymi tik jai būdingais spalviniais ir kompoziciniais sprendimais“. Ir iš tikrųjų, nesekiau ir neseku jokiais Lietuvos ar pasaulio autoritetams, dažniausiai turiu tik bendrą kūrinių planą, o konkrečiai nuklystu įkvėpimo ir nuotaikos vedama.

Dailioji tekstilė yra lėtai kuriamas menas, siūlas prie siūlo, kol išaudi delno dydžio plotą, praeina ištisa savaitė. Būna ir įkvėpimo laikotarpiai, kai neskaičiuoji valandų, o tai ir dieny. 1989 metais būdama Dzintario kūrybos namuose prie Rygos nuo ryto iki vakaro dirbdama per mėnesį išaudžiau didelį kilimą „Sugrįžtantys paukščiai“, skirtą S.Dariaus ir S.Girėno skrydžiui per Atlantą.

Tapyba, akvarelė kuriama žymiai greičiau. Nemažai darbų sukūriau Nidoje. Deja, ne visus juos turiu. 2002 metais keliasdešimt Nidos plenero dailininkų darbų sukrovėme į autobusiuką, o šį kažkas pavogė su visais paveikslais, tarp jų buvo ir mano.

Jūsų vyras kompozitorius, ar nekūrėte bendrų darbų?

Dailė tai ne poezija, kurios žodžiais galima kurti dainas. Iliustravau savo vyro dainą „Talkininkų ratelis“ tuometiniame „Genio“ žurnale. Tik tiek. Tiesa, sukūriau tautinių rūbų projektus vyro vadovaujamiems folkloro ansambliams. Tai tikrai kruopštus, beveik mokslinis darbas. Keletas jų priklauso Tauragės muziejui.

O vaikai ar nepalinko į muziką ar dailę?

Nepalinko, ypatingai ir neverčiau. Gal ir gerai. Socializme dailininkai ir kompozitoriai turėjo nemažą valstybės palaikymą. Muziejai įsigydavo meno kūrinius, radijas įsigydavo dainų. Dabar, kapitalizme, menininkai turi patys ieškoti užsakovų savo kūrybai, žodžiu, sukasi kaip išmano. Mano kūrinių yra įsigiję Lietuvos muziejai, nemažai jų yra dailininko Sauliaus Kruopio renkamame Nidos rinkinyje, yra nukeliavusių ir į Amerikos privačias kolekcijas.

Na, o ar kolekcionuojate kelionių įspūdžius?

Laisva Lietuva atvėrė sienas, buvau Paryžiuje ir Londone, Romoje ir Berlyne, Milane ir Varšuvoje. Plaukiau laivu į Norvegi-

jos fiordus, Sueco kanalu nuplaukiau net į Jungtinius Arabų Emyratus. Visur gražu, bet namie – gražiausia. Kas vasarą nuvažiuoju į Matiškių kaimo laukus, aplankau Matiškių piliakalnį, Jūros pakrantes. O Vilniaus apylinkes turbūt visas su vyru išmaišėme. Kaip jam sakau, čia Lietuvos žemė, džiaukimės per ją eidami“.

*Lietuvos dailininkų sąjungos vardu reiškiame nuoširdžią užuojautą velionės artimiesiems,
kolegoms bei visiems, pažinojusiems menininkę*